

Abraham Olsen Rusten og kona. Rusten var den første læreren på Lunde skole (1866–1871). Maleriet er malt av sønnen, Olav Rusti.

LUNDE SKOLE – en historie!

1866

Da Lunde skole skulle settes opp mellom Lundeheia og Hovedkirka stod det beskrevet i plantegningene at skoleværelset, altså klasserommet, at det skulle være "på 24 fod i firkant". Skolen var stokkebygd og inneholdt en leilighet der læreren skulle bo. I januar 1866 kom de første 94 elevene. Læreren het Abraham Olsen Rusten. Bjørnstjerne Bjørnsons far, Peder Bjørnson, var sogneprest i Søgne på denne tiden. På denne tiden hadde man gjerne kun en lesebok og det var P.A. Jensens lesebok. Leseboken var så spesiell i folks øyne at det ble holdt et eget møte på skolen om den. Her ble det bestemt at flere av bokas sider måtte klistres igjen, fordi all leseopplæring skulle bygges på tekster som i utgangspunktet var av et bibelsk opphav.

1870

Biskopen foreslo at elevene ved Lunde skole skulle deles i tre grupper med lovfestet rett på undervisning ni uker i året. Lunde skole hadde dårlige kår. I snitt ble 45 elever fordelt på to klasser med kun ett klasserom tilgjengelig. I 1872 ble Endre Endresen fra Greipstad ansatt som lærer etter Rusten. På denne tiden hadde Lunde skole kortest undervisningstid per barn i hele Søgne. På denne tiden var det 13 skolekretser i Søgne.

1880

I mai 1883 ble Jakob Brunvatne ansatt som lærer på skolen. I 1886 ble skolen utvidet med en ekstra etasje, som kostet om lag 1300 kr «foruden maling, murring og kakkellovne». Nå var skolen blitt dobbelt så stor. Biblioteket i Søgne flyttet inn i andre etasje i skolebygget og ble der i 23 år.

1890

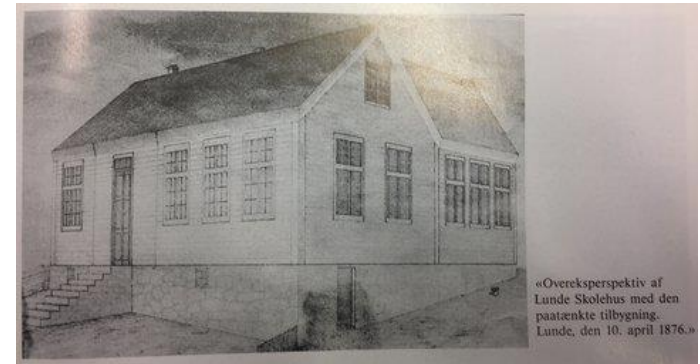
Nå startet diskusjonen om å avskaffe «legemlig straf». Reaksjonene på denne avskaffelsen var blandete. Noen jublet, mens andre gråt. På Lunde ble det imidlertid bestemt å fortsette med legemlig straff. I 1891 startet skolen med kjønnsdeling i noen fag. Jentene skulle gjøre håndarbeid, mens guttene fikk opplæring i tegning eller gymnastikk. Innføringen av flere nye fag i skolen skapte sterke reaksjoner, spesielt med tanke på at skolen skulle betale i dyre dommer for at barna skulle slite ut rygg og armer ved å høvle, sage, sy og lappe på skolen.

Andre ting som ble diskutert på denne tiden var om sløyd skulle bli et skolefag, og om skolen skulle skaffe 240 spyttebakker til alle skolene i bygda. I 1897 ble sløyd et eget fag på Lunde og i Høllen, og de andre skolene i Søgne byttet på å låne sløydسالene.

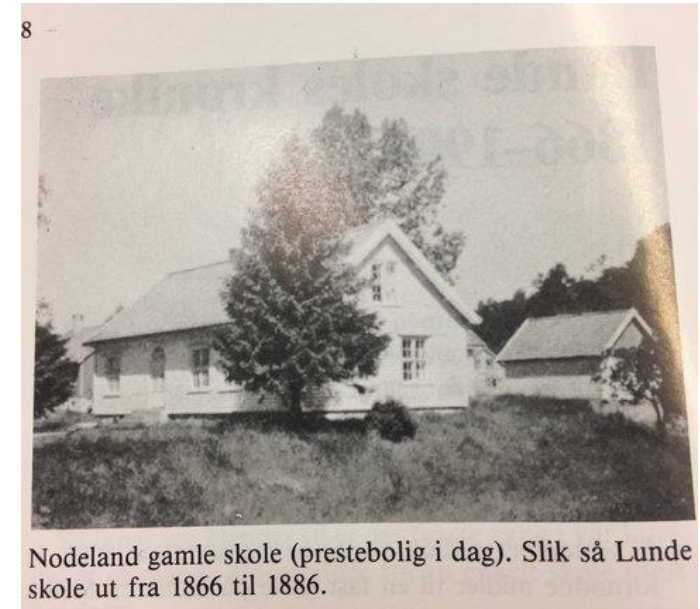

I 1899 fikk skolen kr 25 til å handle gymnastikk-apparater til å ha i skolegården. Elevene i storskolen fikk en egen dag til å plante skog, og denne skogplantingsdagen hadde de hvert år frem til 1960-tallet. Som takk fikk elevene med seg noen trær som de kunne plante hjemme.

I 1897 foreslo Søgne lærerforening å anskaffe 240 spyttebakker. Det var N.T. Langfeldt som hadde fått i oppgave å kjøpe inn bakene, men måtte underrette skolestyret om at

«Overekspektiv af Lunde Skolehus med den paatenkte tilbygning. Lunde, den 10. april 1876.»

Nodeland gamle skole (prestebolig i dag). Slik så Lunde skole ut fra 1866 til 1886.

han ikke kunne skaffe disse billigere enn 0,55 kroner per stykk. På grunn av den høye prisen, besluttet man kun å kjøpe inn 150 spyttbakker. Som vist på bildet, var spyttbakkene sylinderformet og ble et fast inventar i klasserommet for å skape mer hygieniske spyttvaner innendørs. Den var en flat, rund beholder av metall eller steintøy som stod på gulvet. I bunnen var det sand, sagmugg eller et desinfiserende stoff. Enkelte grendeskoler hadde en spyttbakk ved hver pult. Men den verste til å spytte var som oftest læreren.

1900-1912

Både gutter og jenter fikk nå undervisning i gymnastikk. Hele 2000 trær ble plantet på skogplantingsdagen ett år. I 1912 ble Guttorm Pedersen satt inn som lærer på Lunde skole.

1. verdenskrig

Søgne var en fattig bygd, og mange slet med å få endene til å møtes. Mange søkte om å få vaskejobben på Lunde skole. Nå ble det tilbudt 100 kr for nedvask av skolen. I 1918 ble Lunde delt i fem grupper. På denne tiden herjet spanskesyken, så de som ikke fikk undervisning mens de var syke måtte ta det igjen neste skoleår. Dette var også året hvor Lunde skole fikk sin første kvinnelige lærer – frk. Nora Soteland.

1920

I år tok skolene sommerferie 30. juni, men elevene kunne slutte tidligere dersom slåttonna kom før. Skolen er nå så liten og trang at skolestyret aktivt leter etter nytt sted å bygge skole.

I 1923 ble all gymundervisning for jentene i storskolen holdt på Nygård skole. Den var frivillig og ble lagt til den dagen barna hadde fri. Sløydundervisningen ble holdt på Heimklang. I 1925 fikk skolen egen brønn og dermed tilgang på vann i skolehuset.

1930

I 1934 ble lærerjobben og kirkesangerjobben splittet – nå trengte ikke læreren å være kirkesanger lenger. I 1936 ble skolen utvidet og fikk nå ny gymsal, skolekjøkken, sløydsal, nytt inngangsparti – og utedo. Det hele kostet 21.000 kr. Læreren hadde egen jord som skulle vedlikeholdes og dyrkes. I dag står Søgneheimen på den gamle «lærerjorda». Bondevinnelaget søkte om å få fri tannhelse i skolen, dersom skolens budsjett tillot det. I tillegg ble det søkt om årlig legeundersøkelse av barna. I 1938 ble dr. Eikeland ansatt som skolelege. På denne tiden ble også karakterene endret fra tall til bokstavene Sg – Mg – Godt – Mindre godt.

1940 – 2. verdenskrig

Luftvernet skrev til skolen om at skolen måtte blendes i tilfelle det kom luftangrep. Lunde skole ble stengt i en uke etter tyskerne invaderte Norge 9. april 1940. 17. mai var nå vanlig arbeidsdag. Nå var det kun 54 elever på Lunde skole. I 1942 skrev departementet at skolen skulle undervise i tysk i stedet for engelsk. Det ble ikke aktuelt for Lunde. Tyskerne samlet inn alle radioene i bygda og samlet dem i gymsalen på Lunde. Tyskerne sendte ut et skriv om at sløydsalen og vedkjelleren på Lunde skole skulle brukes som potetlager. I 1947 ble det innført at elevene skal bade på skolen en gang i uka, og lærer eller lærerinne påser at barna vasker seg grundig. Barna stiller med såpe og håndkle selv.

1950

Skolestyret i Søgne vurderte om Lunde og Nygård skulle slås sammen til en mer moderne sentralskole. Begrunnelsen var at barnetallet hadde økt kraftig i krigstiden og at det

ville bli parallellklasser på trinnene. Det endte med at Nygård fikk nybygg og Lunde ble utvidet. I 1956 ble Årstøl skole lagt ned. Når planleggingen av byggingen av ungdomskolen holdt på, var et av forslagene å bygge ungdomsskolen og den nye skolen på Lunde ved siden av hverandre ved jordene der nåtidens prestegårdsbolig ligger. Det ble avvist, og ungdomsskolen ble bygd på Tangvall. På den nye skolen på Lunde skulle småskoletrinnet være, mens storskolen ble igjen i det gamle og utdaterte bygget ved Heimklang. Helserådet ville snart komme til å konderne dette bygget pga. for lav takhøyde og små klasserom.

1960

Småskoletrinnet kom nå på plass på nye Lunde skole på Masta. I 1967 kom storskolen opp og tok plass i det som ble kalt byggetrinn 2. I mellomtiden måtte mange lærere pendle mellom gamleskolen og Masta. I 1965 ble Thorbjørn Odd Olsen satt inn som skolestyrer, og ble senere rektor. Dette året var også første året Lunde skole hadde to parallellklasser på samme årstrinn. Skolen på Ormestad ble lagt ned, og elevene ble overført til Lunde. Det samme gjaldt storskole-elevene på Ålo og Tånevig. Nå ble den gamle skolen omsider lagt ned (1967).

1970

Gamleskolen ble revet ned, og folk i Søgne kunne forsyne seg fritt med materialer og utstyr. Hvorfor kommunen valgte å rive ned den gamle skolen er det mange som spør seg. Kunne den ikke stått som historisk minne? I 1976 meldte plassproblemene seg igjen, og forholdene var uutholdelige. Det var blant annet rom hvor kun 11 barn fikk ha pult, resten ble sittende på stoler. Andre bruksrom må brukes til klasserom. 10. april 1976 gikk kommunestyret med på ny utvidelse av skolen. Skoleåret 1976-1977 toppet elevtallet i Lundes skolehistorie, med hele 296 elever – en fordobling på 10 år.

1980

Lunde startet opp med førskolegrupper – et spesialpedagogisk tilbud for 6-åringer, og for elever som utsatte skolestarten. I 1985 hadde elevtallet sunket med 100 barn, og var tilbake på samme nivå som på 60-tallet.

I 1989 overtok Jan Ivar Haugland som rektor etter Thorbjørn O. Olsen.

1990

Skolen er utvidet med 300 kvm. I 1991 er Lunde skole 125 år, med 21 lærere og 219 elever på 12 klasser.